

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYO-POLİTİK VE EKONOMİK GÜNDEMİ TAKİP ETME SÜRECİNDE KULLANDIKLARI İLETİŞİM ARAÇLARI

Erkan DİNÇ

Doç. Dr., Uşak Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, erkandinc@gmail.com

Murat KEÇE

Yrd. Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, muratkece5@gmail.com

ÖZET: Üniversite öğrencilerinin ülke ve dünya gündemine ilişkin yaşanan gelişmeleri hangi iletişim araçları aracılığıyla takip ettiklerini incelemeyi amaçlayan bu çalışma, nicel araştırma yöntemine uygun olarak tasarlanan betimsel bir alan araştırmasıdır. Araştırmanın çalışma grubunda 241'i Gazi, 257'si Uşak Üniversitesi'nden olmak üzere toplam 498 katılımcı yer almıştır. Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen ölçme aracı aracılığıyla 2012-2013 öğretim yılında adı geçen üniversitelerin eğitim, fen-edebiyat, iktisadi idari bilimler ve mühendislik fakültesi öğrencilerinden elde edilmiştir. Araştırmada ulaşılan sonuçlara göre sosyal paylaşım siteleri, katılımcıların gündeme ilişkin bilgi kaynağı olarak en fazla tercih ettikleri iletişim aracı pozisyonundadır. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla gündemi takip etmede iletişim araçlarını daha etkin kullandıkları, 25 yaş ve üzeri katılımcıların gündemi takip etmede ulusal yayın organlarını daha fazla tercih ettikleri, fen-edebiyat fakültesi öğrencilerinin diğer fakültelerde öğrenim görenlere nispeten sosyal paylaşım siteleri ve internetteki tartışma ortamlarından daha fazla yararlandıkları, yerleşim yeri değişkenine göre ailesi büyükşehirde yaşayanların gündemi takip etme düzeylerinin daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca Gazi Üniversitesi öğrencilerinin Uşak Üniversitesi öğrencilerine göre gündemi takip etme kanalı olarak ulusal yayın organlarını, sosyal medyayı ve forum sitelerini daha etkin kullandıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyo-politik ve ekonomik gündem, İletişim araçları, Üniversite öğrencileri

THE COMMUNICATION TOOLS USED BY THE UNDERGRADUATE STUDENTS TO FOLLOW THE SOCIO-POLITICAL AND ECONOMIC AGENDA

ABSTRACT: This study aims to investigate the ways in which undergraduate students follow the social and political agenda in national and global contexts. It was designed as a descriptive quantitative research comprising of 498 undergraduate students 241 of whom registered in Gazi University and the remaining 257 of them attaining Uşak University. The research data was collected from those undergraduates registered in education, engineering, sciences and liberal arts and political and administrative sciences faculties of these two universities in 2012-2013 academic year. A survey designed by the researchers was used as a data collection tool. The study findings indicate that the participants mostly use social networking websites to follow the socio-political agenda. Female students have a high level of tendency to use various kinds of tools. While, students over the age of 25 mostly use national broadcasting and publications for following the agenda. Students attaining sciences and liberal arts faculties use the digital sources and tools more than their counterparts in other faculties. The other findings reveal that those students whose families live in metropolitan cities have higher tendency to follow the socio-political agenda. Besides, students of Gazi University use various means of communication and interaction tools more effectively than their counterparts in Uşak University.

Keywords: Socio-political and economic agenda, Communication tools, Undergraduate students

1. Giriş

Yaşanılan toplumdaki gelişmelere ve bu gelişmelere bağlı olarak oluşan gündeme ilişkin bireylerin bilgi sahibi olması ve gündemi takip etmesinin etkin ve katılımcı vatandaşın temel niteliklerinden biri olduğu düşünüldüğünde bireyin toplumsal gündemi takip etmesinin en temel vatandaşlık sorumluluklarından biri olduğu söylenebilir. Ayrıca demokratik tutum, değer ve davranışlara sahip aktif ve katılımcı bir vatandaşın siyasal ve toplumsal gündem hakkında bilgi sahibi olması beklenmektedir. Siyasal ve toplumsal her türlü gelişmenin bireyi doğrudan ya da dolaylı olarak etkilediği göz önüne alındığında bireyin kendisini ilgilendiren konulara yönelik gündemde neler olup bittiğine ilişkin farkındalık sahibi olması, kendini toplumun bir parçası olarak hissetmesine ve aidiyet duygusu kazanmasına da katkı sağlamaktadır. (Gaventa ve Valderrama, 1999; Parry vd., 1992). Örneğin 30 Ocak 2014'te Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'nın (TCMB), Para Politikası Kurulu (PPK) toplantısı sonrasında güçlü fiyat istikrarını sağlamak ve döviz kuru karşısında TL'nin aşırı değer kaybı yaşamasını engellemek amacıyla faiz artırımı kararı alması, futbolda şike tartışmaları, Türkiye'de faaliyet gösteren dershanelerin özel okullara dönüştürülme süreci, Türkiye istihdam verilerinin ne yönde seyrettiği gibi konular Türkiye'nin siyasal, ekonomik ve toplumsal gündemini oluşturan ve geleceğe yönelik politikalarına yön veren güncel tartışmalar olarak değerlendirildiğinde ülke vatandaşlarının söz konusu gelişmelerle ilgili bilgi sahibi olmaları önem taşımaktadır. Ayrıca ulusal anlamda siyasal, ekonomik ve toplumsal gündemin takip edilmesi kadar evrensel ölçekte de gündeme ilişkin farkındalık kazanılması gerekmektedir. Örneğin Ortadoğu'da başlayan barış ve özgürlük hareketleri, Afrika kıtasındaki kıtlıklar, Suriye'de yaşanan iç savaş, Doğu Asya'da meydana gelen doğal afetler, yıllardır süregelen İsrail-Filistin savaşları (İsrail katliamı), devletlerin silahlanma yarışı gibi dünya gündemini meşgul eden konular üzerinde tartışılması, fikir alışverişinde bulunulması küresel vatandaşlığın gerekleri arasında gösterilmektedir (Davies, 2006; Osler, ve Starkey, 2005). Diğer taraftan siyasal, toplumsal ve ekonomik gündemin takip edilmesinde görsel ve yazılı basın, internet haber kaynakları, sosyal medya gibi bireyin bilgi kaynağı olarak kullandığı çeşitli iletişim araçları mevcuttur. Birey, ülke ve dünya gündemine ilişkin gelişmeleri takip ederken beraberinde bir iletişim süreci de yaşamaktadır. İletişim kavramı, Berelson ve Steiner tarafından "Bilginin, fikirler, duygular, beceriler, vb. simgeler vasıtasıyla iletilmesi" (akt. Mutlu, 2008) olarak nitelendirilmektedir. Theodorson iletişim kavramını "İletişim esas olarak simgeler aracılığıyla bir kişiden ya da gruptan diğerine/diğerlerine bilginin, fikirlerin, tutumların veya duyguların iletimidir" (akt. Bülbül, 2001) şeklinde tanımlamakta; Zillioğlu (1993) ise iletişim sözcüğünün, yalın bir ileti alışverişinden çok, toplumsal nitelikli bir etkileşim, değiş tokuş ve paylaşımı içerdiğine vurgu yapmaktadır. Bu yaklaşımlardan da anlaşılacağı üzere iletişim, belirli araçlar kullanılarak

gerçekleştirilen bir eylemdir. Bu araçlar doğal olabileceği gibi (dil, jest, mimik vb.) insan eliyle geliştirilen kitle iletişim araçları da (radyo, TV, internet, gazete, dergi vb.) olabilmektedir. İletişim araştırmaları çok çeşitli konular üzerinde durmaktayken, ağırlıklı olarak etki, iletişim süreci ve iletişim sürecinde kullanılan araçlar üzerinde durmuşlardır (Çakır ve Topçu, 2005). Bu kapsamda araç, iletişimin bir kanalı konumundadır. Ayrıca araç, bilgiyi kaynağa alıcı arasında taşıyan herhangi bir şey olarak da açıklanabilir (Barkan ve Eroğlu, 2004).

İnsanlar arasındaki etkileşimi sağlamak olarak tanımlanan iletişim sürecinde kaynağın aktardığı duygu ve düşüncelerin alıcı tarafından kaynağın amacına, beklentisine, isteğine uygun biçimde algılanması ve buna yönelik davranışlarda bulunulması gerekmektedir. İletişim süreci içinde kaynağa alıcının birbirlerini toptancıl davranış ilke ve kurallarına göre değerlendirmeleri önem taşımaktadır. Toptancıl davranış, değişik biçimlerde başkalarına yansıyan davranışların altında yatan temel amaç, beklenti ve gereksinimden kaynaklanan davranış olup, çözümlenip anlaşılması ölçüde sağlıklı iletişim olasılığı artar (Barkan ve Eroğlu, 2004). Bu açıdan ülke ve dünya gündemine ilişkin gelişmelerin takip edilmesi sürecinde alıcıların çeşitli iletişim araçları vasıtasıyla kendilerine ulaşan mesajı (haber) doğru bir biçimde deşifre ederek verilmek isteneni tüm yönleriyle analiz etmeleri ve olabildiğinde objektif bir anlayışa sahip olmaları gerekmektedir. Gündemde yaşanan gelişmelerin takip edilmesi sürecinde ne kadar farklı iletişim aracından yararlanılırsa olayın farklı boyutlarına ilişkin bilgi sahibi olma olasılığı da o nispete yüksek olacaktır. Bu kapsamda toplumu oluşturan bireyler yalnızca televizyon haberleri ile ya da günlük ulusal/yerel gazetelerle yetinmek yerine mümkün olduğunca sosyal medya, internet haber siteleri ve popüler yayın organlarından etkin şekilde yararlanarak eleştirel vatandaşlık kimliğini kazanabilirler (Geissel, 2008). Bir toplumda eleştirel vatandaş niteliklerine sahip birey sayısının fazlalığı söz konusu toplumdaki demokratik tutum, değer ve kuralların da yerleşmesini sağlayarak demokratik kültürün oluşmasına katkıda bulunmaktadır. (Gabriel, 2002).

Sosyokültürel ve ekonomik parametrelerin bireyin toplumsallaşmasında önemli bir etken olduğu düşünüldüğünde eğitim seviyesi yükseldikçe toplumsal ve siyasal gündemi takip etme ve farklı iletişim araçlarından yararlanan aktif ve katılımcı vatandaş niteliklerine sahip insan sayısında bir artış olması beklenmektedir. Bu anlamda açık öğretim fakülteleri de dâhil olmak üzere toplumun entelektüel kesimini oluşturan gruplardan biri olarak yaklaşık dört milyon civarındaki üniversite öğrencilerinin (<http://www.haberx.com>) toplumsal ve siyasal gündemi takip etme konusunda yalnızca bir iletişim aracı yerine farklı araçlardan yararlanmaları umulmaktadır. Çünkü söz konusu kitlenin içinde bulunduğu sosyokültürel düzey bunu gerektirmektedir. Bu nedenle üniversite öğrencilerinin toplumsal gündemi takip etmede hangi araçları ne düzeyde tercih ettikleri ve dolayısıyla güncel gelişmelerle ilgili bilgi, algı, tutum ve görüşlerini şekillendiren iletişim araçlarının belirlenmesi önem kazanmaktadır.

İlgili alan yazın incelendiğinde genel olarak toplumun ya da özel olarak toplumun çeşitli kesimlerinin siyasal ve toplumsal gündemi hangi iletişim araçları üzerinden takip ettiğini doğrudan ele alan bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Konuyla dolaylı olarak ilişkilendirilebilecek çalışmalar ise Kahyaoğlu ve Çelik'in (2011) orta ve yükseköğretim öğrencilerinin internet kullanımına yönelik tutumlarının ele alan araştırmaları; Aksüt ve meslektaşlarının (2012) öğrencilerin sosyal paylaşım sitelerine ilişkin tutumlarını inceleyen çalışmaları ve Kakırman Yıldız'ın (2013) sosyal paylaşım sitelerinin bilgi edinme ve mahremiyet anlayışına etkisi konulu incelemesidir. Dolayısıyla bu çalışma, literatürdeki önemli bir boşluğun doldurulmasına katkı sağlama potansiyeline sahiptir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin daha çok hangi iletişim araçları aracılığıyla siyasal, ekonomik ve toplumsal gündemi takip ettiklerini tespit etmektir. Ayrıca bu çalışmada üniversite öğrencilerinin gündemi takip etmeden kullandıkları iletişim araçlarının cinsiyet, aile yerleşim birimi öğrenim görülen fakülte ve üniversite değişkenleri açısından anlamlı fark gösterip göstermediğini tespit etmek amaçlanmaktadır.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, nicel araştırma yöntemini esas alan, genel tarama modelinde yapılandırılmıştır. Tarama modelleri, geçmişteki ya da hâlihazırda bir durumu var olduğu biçimiyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2012).

2.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırma 2012-2013 öğretim yılında Gazi ve Uşak Üniversitesi'nin Fen-Edebiyat, Eğitim, İktisadi İdari Bilimler ve Mühendislik Fakülteleri'nde öğrenim görmekte olan çeşitli sınıf düzeylerindeki 498 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada üniversitelerin seçiminde olasılığa dayalı olmayan örnekleme yöntemlerinden "uygun örnekleme tekniği" kullanılmıştır. Bu örnekleme yönteminin en önemli faydası katılımcıların araştırmacı tarafından erişilebilirliğinin kolay olmasıdır (Fraenkel ve Wallen, 2003). Üniversiteler seçildikten sonra araştırmaya katılacak öğrenciler olasılığa dayalı örneklem yöntemlerinden "seçkisiz örnekleme tekniği (random sampling)" yoluyla belirlenmiştir.

Tablo 1. Katılımcılara Ait Kişisel Bilgiler

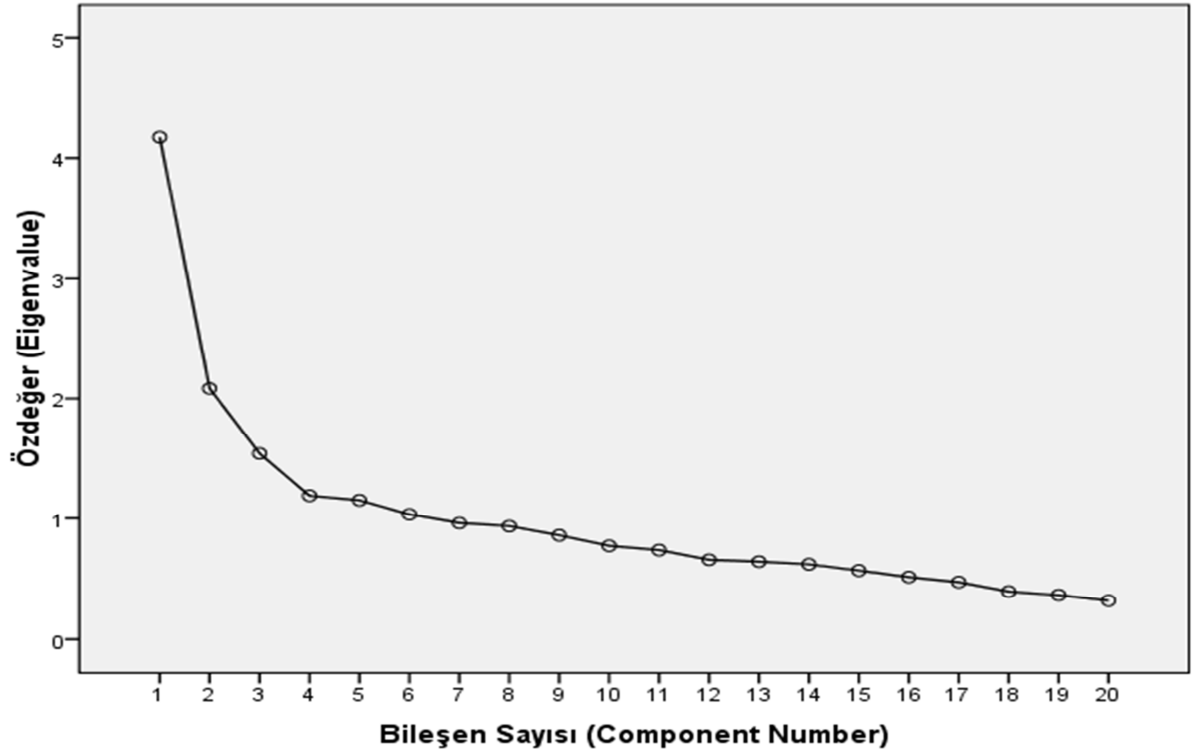
Bağımsız Değişkenler	Gruplar	Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	284	57
	Erkek	214	43
Yaş	20'den küçük	130	26
	21-22	258	52
	23-24	85	17
	25'ten büyük	25	5
Öğrenim Görülen Fakülte	Eğitim	147	30
	Fen-edebiyat	114	23
	İİBF	120	24
	Mühendislik	117	23
Ailenin Yaşadığı Yerleşim Birimi	Köy	58	12
	Kasaba	24	5
	İlçe	125	25
	Şehir	80	16
	Büyükşehir	211	42
Üniversite	Gazi Üniversitesi	241	48
	Uşak Üniversitesi	257	52
Toplam		498	100

Tablo 1'de görüldüğü üzere araştırmaya toplam 498 lisans öğrencisi katılmıştır. Bunların 384'ü kadın, 214'ü erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcıların yaş aralıkları incelendiğinde 21-22 yaş aralığında bir yoğunluğu olduğu, 25 yaşından büyük olan katılımcıların ise çalışma grubu içindeki sayılarının oldukça az olduğu görülmektedir. Fakülte değişkeni açısından dengeli bir dağılım gözlenirse de eğitim fakültesi öğrencilerinin diğer fakültelerde öğrenim görenlere nispeten daha fazla sayıda oldukları anlaşılmaktadır.

Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi ve Uygulanması

Çalışmada katılımcıların gündemi takip etmede kullandıkları iletişim araçlarını tespit etmek amacıyla veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen "Gündemi Takip Etmede Kullanılan İletişim Araçları" ölçeği kullanılmıştır. Ölçme aracının oluşturulması sürecinde öncelikle bireyler hangi iletişim araçları aracılığıyla gündemi takip edebilirler? sorusundan yola çıkılarak gündemi takip etmede yararlanılan iletişim araçlarına yönelik literatür taraması yapılmıştır. Bu kapsamda iletişim araçlarının adının yazılı olduğu 21 maddelik ölçme aracı tasarlanmıştır. Dereceleme toplamları ile ölçekleme modeline uygun olarak hazırlanan maddeler (1) *Hiçbir zaman*, (2) *Nadiren*, (3) *Ara sıra*, (4) *Genellikle* ve (5) *Her zaman* şeklinde beşli derecelendirmeye göre puanlanmıştır. 21 maddeden oluşan ölçme aracı Gazi ve Uşak Üniversiteleri'nin çeşitli fakültelerinde (mühendislik, iktisadi idari bilimler, eğitim ve fen-edebiyat) öğrenim görmekte olan 1, 2, 3, ve 4. sınıf düzeyindeki 498 öğrenciye uygulanmıştır. Araştırmacılar tarafından geliştirilen ölçme aracının yapı geçerliğinin belirlenmesi için faktör analizine başvurulmuştur. Faktör analizi, çok sayıda değişkenin arka planında yatan temel yapıyı ortaya çıkarmak amacıyla kullanılmaktadır (Şencan, 2005). 21 madde üzerinde yapılan faktör analizi sonucu ölçme aracının KMO değeri ".774" olarak bulunmuştur. Veriler üzerinde faktör analizi yapılabilmesi için minimum "KMO" değeri .60 olması gerektiği belirtilmektedir (Pallant, 2001). Bartlett's testi sonucu elde edilen "Chi-square" test istatistiği sonucunun anlamlı olduğu ($\chi^2=2200,853$; $sd=210$; $p<.01$) gözlenmiştir. Bu değerler çerçevesinde, 21 maddelik ölçek üzerinde faktör analizi yapılabileceği sonucuna varılmıştır. Açıklayıcı faktör analizi sonucu birden fazla faktöre yük verdiği anlaşılan 1. maddenin (sözel iletişim) testten çıkarılması uygun görülmüştür. Çünkü faktör yük değerleri .30'un altında olan maddeler ile birden fazla faktöre eşit oranda yük veren maddelerin atılması gerekmektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010). Bu işlem sonucunda tekrar analize tabi tutulan 20 maddelik ölçme aracının "KMO" değerinin ".775" ve Bartlett's testi değerinin ise 2083,606; $sd=190$; $p=.000$ olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Faktör analizi sonuçları değerlendirilirken maddelerin toplam olarak oluşturduğu faktör yüklerine bakılır. Kline'a (1994) göre faktör yük değeri, maddelerin faktörle olan ilişkisini açıklayan bir katsayıdır. Maddelerin yer aldıkları faktördeki yük değerlerinin yüksek olması beklenir. Bir faktörle yüksek düzeyde ilişkisi olan maddelerin oluşturduğu bir küme varsa bu bulgu, o maddelerin birlikte söz konusu yapıyı ölçtüğü anlamına gelmektedir (akt. Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010). Analiz sonucunda ölçekte kalan 20 maddenin 5 faktörlü bir yapı teşkil ettiği görülmüştür. Maddelerin faktörler arasındaki dağılımı ise şu şekildedir: 12, 13, 14, 15 ve 19 ve 20. maddeler 1. faktörü (internet üzerinden iletişim ve tartışma); 2, 4, 6 ve 11. maddeler 2. faktörü (ulusal yayın organları); 16, 17 ve 18. maddeler 3. faktörü (sosyal paylaşım siteleri); 1, 3, 5 ve 10. maddeler 4. faktörü (yerel yayın organları); 7, 8 ve 9. maddeler ise 5. faktörü (dergiler ve diğer popüler yayınlar) oluşturmaktadır.

Şekil 1. Faktör Yapısına İlişkin Madde Özdeğerleri

Şekil 1 incelendiğinde öz değeri 1'den büyük faktör sayısının 5 olduğu görülmektedir. Birinci faktörün özdeğeri 4,633 ve toplam varyansın % 23,163'ünü; ikinci faktörün özdeğeri 2,425 ve toplam varyansın % 11,824'ünü; üçüncü faktörün özdeğeri 1,442 ve toplam varyansın % 6,537'sini; dördüncü faktörün özdeğeri 1,213 ve toplam varyansın % 5,996'sını açıklamaktadır. Ölçme aracındaki 5 faktörün toplam varyansın % 56,191'ini açıkladığı belirlenmiştir. Bilindiği üzere faktör yüklerinin .30'un altında olmaması ve davranış bilimleri açısından çok faktörlü yapılarda açıklanan varyans oranının % 40-60 arasında olması yeterli görülmektedir (Tavşancıl, 2010).

Ölçeğin güvenilirliğini belirlemeye yönelik yapılan analiz sonuçlarında ise ölçme aracındaki 20 maddenin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısının .804 olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Nitekim güvenilirlik katsayısının .70 ve üzerinde olması, ölçeğin güvenilirliğinin bir göstergesi olarak kabul edilmektedir (Sipahi, Yurtkoru ve Çinko, 2010).

2.3. Verilerin Analizi

Araştırmada, katılımcıların ülke ve dünya gündemine ilişkin bilgi toplama sürecinde yararlandıkları iletişim kanallarının çeşitli değişkenler açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla yapılan analizler kapsamında öncelikle dağılımın normalliği ve varyansların homojenliği için Kolmogorov Smirnov ve Levene F testleri yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda parametrik koşulların (Baştürk, 2010, Büyüköztürk, 2011, Ural ve Kılıç, 2011) sağlanamaması üzerine verilerin analizinde nonparametrik testler olan Mann Whitney U ve Kruskal Wallis H-Testleri kullanılmıştır. Analizler sonucunda ulaşılan bulgular tablolar halinde sunulmaktadır.

3. Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, katılımcıların gündemi takip etmede kullandıkları iletişim araçları toplam puanlarının cinsiyet, yaş, öğrenim görülen fakülte ve üniversite ile aile yerleşim birimi bağımsız değişkenlerine göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğine ilişkin bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Gündemi Takip Etmede Kullandıkları İletişim Araçlarına İlişkin Yüzde, Frekans ve Aritmetik Ortalama Değerleri

No	İletişim Araçları	$\bar{X}$	Siyasal ve Toplumsal Gündemi Takip Etme									
			1		2		3		4		5	
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1	Yerel gazeteler	2,67	128	26	106	21	127	26	74	15	62	12
2	Ulusal gazeteler	3,23	83	17	67	14	112	23	124	25	112	23
3	Yerel radyolar	2,34	174	35	118	24	110	22	54	11	42	8
4	Ulusal radyolar	2,70	143	29	90	18	113	23	76	15	76	15
5	Yerel televizyonlar	2,98	114	23	89	18	94	19	89	18	11	22
6	Ulusal televizyonlar	3,60	73	15	46	9	99	20	117	24	162	33
7	Magazinler	2,60	155	31	101	20	93	19	80	16	68	14
8	Popüler dergiler	2,58	135	27	116	23	121	24	70	14	55	11
9	Bilimsel/Akademik Dergiler	2,76	84	17	132	27	148	30	85	17	49	10
10	İnternetteki yerel haber siteleri	3,56	62	12	62	12	87	18	106	21	181	36
11	İnternetteki ulusal haber siteleri	3,88	40	8	49	9	71	14	117	24	224	45
12	Diğer internet medyası	3,32	61	12	73	15	129	26	112	23	123	25
13	İnternetteki tartışma/forum grupları	2,89	110	22	86	17	124	25	101	20	77	16
14	E-posta	3,31	67	14	72	15	119	24	116	23	124	25
15	Sohbet programları (MSN, Skype, Google Talk)	3,19	96	19	64	13	117	24	87	18	134	27
16	Twitter	2,60	230	46	32	6	59	12	53	11	123	25
17	Facebook	3,91	62	12	22	4	58	12	109	22	247	50
18	Youtube	3,77	49	10	44	9	84	17	115	23	206	41
19	Bloglar	2,56	153	31	104	21	117	24	61	12	62	12
20	Diğer	2,54	154	31	74	15	173	35	41	8	56	11

Tablo 2’de verilen aritmetik ortalama, yüzde ve frekans değerleri incelendiğinde katılımcıların siyasal ve toplumsal gündemi takip etme aracı olarak en fazla Facebook’tan, ikinci olarak da internetteki ulusal haber sitelerinden yararlandıkları tespit edilmiştir. Yine bir video paylaşım sitesi olan Youtube’un de siyasal, toplumsal ve ekonomik gündeme ilişkin bilgi edinmede sıklıkla tercih edilen bir iletişim aracı olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgu, sosyal medya kanallarının üniversite öğrencileri tarafından oldukça etkin kullanıldığını göstermektedir. Katılımcıların siyasal ve sosyal gündemi takip etme noktasında en az tercih ettikleri iletişim araçlarının ise yerel ve ulusal radyolar olduğu görülmektedir. Bu bulgu, izleyiciye görsel ve işitsel olarak veri sağlayan televizyonun yalnızca işitme duyusuna hitap eden radyodan daha fazla tercih edildiğinin kanıtı olarak değerlendirilebilir. Katılımcıların siyasal, toplumsal ve ekonomik gündeme ilişkin bilgi sahibi olmada kullandıkları iletişim araçlarına ilişkin betimsel istatistik sonuçları aşağıda beş boyut altında sunulmuştur.

Tablo 3. Faktör Yapılarına Göre Katılımcıların Gündemi Takip Etmede Yararlandıkları İletişim Araçlarına İlişkin Betimsel Veriler

İletişim Araçları	N	$\bar{X}$	S
İnternet üzerinden iletişim ve tartışma	498	2,91	.863
Ulusal yayın organları	498	3,32	1,19
Sosyal paylaşım siteleri	498	3,55	.992
Yerel yayın organları	498	2,79	1,15
Dergiler ve diğer popüler yayınlar	498	2,59	1,74

Tablo 3'teki veriler, katılımcıların farklı bağımsız değişken gruplarında (cinsiyet, yaş, aile yerleşim birimi fakülte ve üniversite) olduğuna bakılmaksızın ülke gündemini takip etmede yoğun olarak sosyal paylaşım sitelerinden yararlandıklarını göstermektedir. Ulusal yayın organları da (ulusal radyo, televizyon, gazete ve internet haberleri) ülke ve dünya gündeminde olup bitenleri anlamak için en sık tercih edilen iletişim araçları konumundadır. Diğer taraftan çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin ülkedeki siyasal, ekonomik ve toplumsal gelişmelerle ilgili bilgi edinme sürecinde en az tercih ettikleri iletişim aracının dergiler ve diğer popüler yayınlar olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgu, ülkemizdeki akademik/bilimsel ve popüler dergilerin üniversite öğrencileri tarafından yeterince ilgi görmediği şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 4. Katılımcıların Gündemi Takip Etmede Kullandıkları İletişim Araçlarının Cinsiyete Göre U Testi Sonucu

İletişim Araçları	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
İnternet üzerinden iletişim ve tartışma	Kadın	284	252,40	71680	29565	.604*
	Erkek	214	245,66	52570		
Ulusal yayın organları	Kadın	284	236,93	67289	26819	.024*
	Erkek	214	266,18	56961		
Sosyal paylaşım siteleri	Kadın	284	259,40	73670	27575	.076*
	Erkek	214	236,36	50580		
Yerel yayın organları	Kadın	284	266,74	75755	25490	.002*
	Erkek	214	226,61	48495		
Dergiler ve diğer popüler yayınlar	Kadın	284	280,18	7971	21674	.000*
	Erkek	214	208,78	44679		

*p<.05.

Çalışma grubundaki erkek katılımcıların 214 (43 %), kadın katılımcıların ise 284 (57 %) kişiden oluştuğu tespit edilmiştir. Kadınlar katılımcılar ile erkek katılımcıların cinsiyet değişkeni açısından normal bir dağılım gösterip göstermediklerinin tespiti amacıyla yapılan binom testi sonucunda katılımcıların cinsiyet dağılımları arasında anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır ($p=0,02$). Ulaşılan bulgu, cinsiyet değişkeni ile ilgili yapılacak analizlerde nonparametrik test tekniklerinden yararlanılmasını gerekli kılmaktadır. Çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin internetteki forumlar aracılığıyla gündemi takip etme düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin tespiti amacıyla yapılan Mann-Whitney U testi sonucuna göre gruplar arasında anlamlı farklılık olmadığı ($u=29565;p>.05$) anlaşılmıştır. Katılımcıların gündemi takip etmede ulusal yayın organlarını tercih etme düzeyleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık ($u=26819;p>.05$) göstermemiştir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında erkek katılımcıların sıra ortalamalarının, kadınlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak aradaki sayısal fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Katılımcıların sosyal paylaşım siteleri kanalıyla siyasal, sosyal ve toplumsal gündemi takip etme düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı farklılık oluşturmadığı ($u=27575;p>.05$) tespit edilmiştir. Sıra ortalama puanları dikkate alınarak bir değerlendirilmede yapıldığında kadın katılımcıların erkeklere oranla gündemi takip etmede sosyal paylaşım sitelerinden daha etkin yararlandıkları söylenebilir. Katılımcıların cinsiyet değişkeninin gündeme ilişkin bilgi edinme aracı olarak yerel yayın organlarını kullanma düzeyleri üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturduğu ($u=25490;p<.05$) gözlenmiştir. Yine katılımcıların cinsiyet değişkeni ile gündemi takip etmede dergiler ve diğer popüler yayınlardan yararlanma düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki ($u=21674;p<.05$) bulunmuştur.

Tablo 5. Katılımcıların Gündemi Takip Etmede Yararlandıkları İletişim Araçlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılığı için Kruskal Wallis Testi Sonuçları

İletişim Araçları	Yaş Grupları	N	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	p
İnternet üzerinden iletişim ve tartışma	20'den küçük	130	250,51	3	2,323	.508*
	21-22	258	242,56			
	23-24	85	269,84			
	25'ten büyük	25	246,74			
Ulusal yayın organları	20'den küçük	130	244,98	3	3,479	.324*
	21-22	258	255,77			
	23-24	85	228,68			
	25'ten büyük	25	279,16			
Sosyal paylaşım siteleri	20'den küçük	130	254,72	3	4,629	.201*
	21-22	258	241,62			
	23-24	85	274,36			
	25'ten büyük	25	219,08			
Yerel yayın organları	20'den küçük	130	238,93	3	4,050	.256*
	21-22	258	260,03			
	23-24	85	245,28			
	25'ten büyük	25	210,14			
Dergiler ve diğer popüler yayınlar	20'den küçük	130	244,84	3	0,844	.839*
	21-22	258	255,04			
	23-24	85	242,83			
	25'ten büyük	25	239,22			

*p<.05

Yaş değişkeni açısından grupların normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kolmogorov-Smirnov testi sonucunda gruplar arasında anlamlı farklılık olması [$D_{(498)}=0,284;p<.01$] nonparametrik test tekniklerinden yararlanılmasını gerektirmektedir. Yaş değişkenine göre hangi gruplar arasında anlamlı farklılık olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre; katılımcıların yaş değişkenlerinin gündemi internetteki forumlar aracılığıyla takip etmeleri üzerinde anlamlı bir etkisinin ($\chi^2=2,323;p>.05$) olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Katılımcıların yaş düzeyleri ile ulusal yayın organları üzerinden gündemi takip etme düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki ($\chi^2=3,479;p>.05$) bulunamamıştır. Ulaşılan bulgu, katılımcıların ulusal yayın organları kanalıyla gündemi takip etme düzeylerinin yaş grubuna bağlı olmaksızın farklılaştığını göstermektedir. Ancak sıra ortalama puanları dikkate alındığında ise 25 yaşından büyük katılımcıların yer aldığı grubun diğer yaş düzeylerindeki gruplara nispeten siyasal, toplumsal ve ekonomik gündemi takip etme kanalı olarak ulusal yayın organlarını daha fazla tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Katılımcıların yaş grupları ile gündeme ilişkin bilgi edinmede sosyal paylaşım sitelerini tercih etme düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki ($\chi^2=4,629;p>.05$) bulunamamıştır. Sıra ortalama puanlarına bakılarak bir değerlendirme yapıldığında ise 25 yaşından büyük katılımcıların oluşturduğu grubun gündemi takip etmede sosyal paylaşım sitelerini diğer yaş grubundaki katılımcılara nispeten daha az tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Yine yaş grubunun katılımcıların gündemi takip etmede yerel yayın organlarını tercih etme düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı ($\chi^2=4,050;p>.05$) tespit edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin dergiler ve diğer popüler yayınları kullanarak gündeme ilişkin bilgi sahibi olma düzeyleri ile yaş düzeyleri arasında da anlamlı bir ilişkinin olmadığı ($\chi^2=0,844;p>.05$) bulgusuna ulaşılmıştır. Diğer taraftan grupların sıra ortalama puanlarının oldukça birbirine yakın değerler taşıdıkları görülmektedir.

Tablo 6. Katılımcıların Gündemi Takip Etmede Kullandıkları İletişim Araçlarının Fakülte Değişkenine Göre Farklılığı için Kruskal Wallis Testi Sonuçları

İletişim Araçları	Fakülte	N	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	p
İnternet üzerinden iletişim ve tartışma	Eğitim	147	228,92	3	8,277	.041*
	Fen-Edebiyat	114	279,75			
	İİBF	120	243,94			
	Mühendislik	117	251,59			
Ulusal yayın organları	Eğitim	147	229,46	3	5,677	.128*
	Fen-Edebiyat	114	246,87			
	İİBF	120	255,98			
	Mühendislik	117	270,59			
Sosyal paylaşım siteleri	Eğitim	147	230,09	3	9,590	.022*
	Fen-Edebiyat	114	283,40			
	İİBF	120	250,43			
	Mühendislik	117	239,90			
Yerel yayın organları	Eğitim	147	254,72	3	19,317	.000*
	Fen-Edebiyat	114	288,61			
	İİBF	120	248,13			
	Mühendislik	117	206,23			
Dergiler ve diğer popüler yayınlar	Eğitim	147	224,07	3	17,211	.001*
	Fen-Edebiyat	114	295,83			
	İİBF	120	244,34			
	Mühendislik	117	241,59			

*p<.05

Tablo 6'da görüldüğü üzere katılımcıların öğrenim gördükleri fakültenin gündeme ilişkin bilgi edinmede internetteki tartışma gruplarından yararlanma düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı ($\chi^2=8,277;p>.05$) tespit edilmiştir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında fen-edebiyat fakültesi öğrencilerinin sıra ortalama puanlarının diğer fakültelerde öğrenim görenlerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak aradaki sayısal fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Katılımcıların gündeme ilişkin bilgi edinmede ulusal yayın organlarından yararlanma düzeyleri ile öğrenim gördükleri fakülte arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı ($\chi^2=5,677;p>.05$) tespit edilmiştir. Sıra ortalama puanları dikkate alındığında ise mühendislik fakültesi öğrencilerinin gündemi takip etmede ulusal yayın organlarından daha fazla yararlandıkları yorumunda bulunulabilir. Öğrenim görülen fakültenin katılımcıların sosyal paylaşım siteleri kanalıyla gündemi takip etme düzeyleri üzerinde anlamlı farklılık oluşturmadığı ($\chi^2=9,590;p>.05$) anlaşılmaktadır. Bununla birlikte sıra ortalama puanlarından anlaşıldığı üzere fen-edebiyat fakültesi öğrencilerinin gündeme ilişkin bilgi edinme sürecinde sosyal paylaşım sitelerini diğer fakülte öğrencilerine nispeten daha etkin kullandıkları görülmektedir. Katılımcıların öğrenim gördükleri fakülte türü ile gündeme ilişkin yerel yayın organlarını tercih etme düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu ($\chi^2=19,317;p<.05$) anlaşılmaktadır. Fen-edebiyat fakültesi öğrencilerinin diğer fakülte öğrencilerine oranla gündeme ilişkin bilgi edinme kanalı olarak yerel yayın organlarından daha fazla yararlandıkları; mühendislik fakültesi öğrencilerinin de yerel yayın organlarını en az tercih eden katılımcı grup olduğu anlaşılmaktadır. Üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri fakülte ile dergiler ve diğer popüler yayınlar kanalıyla gündemi takip etme düzeyleri arasında anlamlı farklılık olduğu ($\chi^2=17,211;p=.01$) tespit edilmiştir. Söz konusu farklılığın hangi grup ya da gruplar arasında olduğunu saptamak amacıyla gruplar arasında ikili Mann Whitney U testi karşılaştırmaları yapılmış ve Bonferoni düzeltme yöntemi kullanılmıştır. Yapılan analiz sonuçlarına göre fen-edebiyat fakültesi öğrencileri ile eğitim fakültesi öğrencileri arasında fen-edebiyat fakültesi öğrencileri lehine anlamlı farklılık olduğu ($u=6045,00;p=.01$) bulgusuna ulaşılmıştır. Sıra ortalama puanları incelendiğinde fen-edebiyat fakültesi öğrencilerinin diğer fakülte öğrencilerine oranla dergiler ve diğer popüler yayınları daha fazla kullandıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 7. Katılımcıların Gündemi Takip Etmede Kullandıkları İletişim Araçlarının Yerleşim Birimi'ne Göre Farklılığı için Kruskal Wallis Testi Sonuçları

İletişim Araçları	Yerleşim Birimi	N	Sıra Ortalaması	sd	x ²	p
İnternet üzerinden iletişim ve tartışma	Köy	58	208,86	4	9,455	.051*
	Kasaba	24	263,42			
	İlçe	125	245,13			
	Şehir	80	233,21			
	Büyük şehir	211	267,85			
Ulusal yayın organları	Köy	58	224,41	4	5,603	.231*
	Kasaba	24	264,33			
	İlçe	125	244,33			
	Şehir	80	232,22			
	Büyük şehir	211	264,32			
Sosyal paylaşım siteleri	Köy	58	246,26	4	9,095	.059*
	Kasaba	24	269,17			
	İlçe	125	248,51			
	Şehir	80	208,89			
	Büyük şehir	211	264,14			
Yerel yayın organları	Köy	58	273,05	4	2,762	.598*
	Kasaba	24	241,71			
	İlçe	125	244,95			
	Şehir	80	234,15			
	Büyük şehir	211	252,43			
Dergiler ve diğer popüler yayınlar	Köy	58	269,22	4	5,625	.229*
	Kasaba	24	214,27			
	İlçe	125	252,49			
	Şehir	80	223,98			
	Büyük şehir	211	255,99			

*p<.05

Tablo 7'ye göre katılımcıların aile yerleşim birimi ile internet üzerinden iletişim ve tartışma araçları üzerinden gündemi takip etme düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı ($\chi^2=9,455$) tespit edilmiştir. Bununla birlikte sıra ortalama puanları dikkate alınarak bir değerlendirme yapıldığında ise büyükşehirde yetişmiş üniversite öğrencilerinin gündemi takip etme aracı olarak internetteki tartışma gruplarını sıklıkla kullandıkları söylenebilir. Katılımcıların siyasal, toplumsal ve ekonomik gündemi ulusal yayın organları aracılığıyla takip etme düzeyleri üzerinde ailelerinin yaşadığı yerleşim biriminin anlamlı bir etkisinin olmadığı ($\chi^2=5,603$) tespit edilmiştir. Yine katılımcıların gündemi takip etme kanalı olarak sosyal paylaşım sitelerini kullanma düzeylerinin yetişmiş oldukları yerleşim birimine göre anlamlı farklılık göstermediği ($\chi^2=9,095$) anlaşılmıştır. Diğer taraftan grupların sıra ortalama puanlarının da birbirine yakın sayısal değerlerde olduğu görülmektedir. Bu bulgu, üniversite öğrencilerinin sosyal paylaşım siteleri aracılığıyla gündemi takip etme düzeylerinin ailelerinin yaşadığı yerleşim biriminin büyüklüğüne bağlı olmaksızın farklılaştığı şeklinde yorumlanabilir. Çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin gündemi takip etme aracı olarak yerel yayın organlarını tercih etme düzeyleri ile yetiştikleri yerleşim birimi arasında da anlamlı bir ilişkinin olmadığı ($\chi^2=2,762$) tespit edilmiştir. Sıra ortalama puanlarındaki sayısal fark istatistiksel olarak anlamlı olmasa da ailesi köyde yaşayan üniversite öğrencilerinin gündemi takip etme kanalı olarak diğer gruplara oranla yerel yayın organlarından daha fazla yararlandıkları anlaşılmaktadır. Yine katılımcıların dergiler ve diğer popüler yayınlar kanalıyla gündemi takip etme düzeylerinin yerleşim birimi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği bulgusuna ulaşılmıştır. Ulaşılan bulgular genel olarak değerlendirildiğinde üniversite öğrencilerinin yetiştiği yerleşim birimi büyüklüğünün siyasal, toplumsal ve ekonomik gündemi takip etmede tercih edilen iletişim araçları üzerinde anlamlı fark oluşturacak derecede bir etkiye yol açmadığı söylenebilir.

Tablo 8. Katılımcıların Gündemi Takip Etmede Yararlandıkları İletişim araçlarının Üniversite Değişkenine Göre Farklılığı için T-Testi Sonuçları

İletişim Araçları	Üniversite	N	$\bar{X}$	S	sd	t	P
İnternet üzerinden iletişim ve tartışma grupları	Gazi Üniversitesi	241	2,94	0,82	496	0,853	.394
	Uşak Üniversitesi	257	2,87	0,87			
Ulusal yayın organları	Gazi Üniversitesi	241	3,43	1,00	496	2,163	.031
	Uşak Üniversitesi	257	3,23	1,02			
Sosyal paylaşım siteleri	Gazi Üniversitesi	241	3,61	1,01	496	-1,586	.115
	Uşak Üniversitesi	257	3,47	0,97			
Yerel yayın organları	Gazi Üniversitesi	241	2,87	0,99	496	-0,471	.638
	Uşak Üniversitesi	257	2,91	0,95			
Dergiler ve diğer popüler yayınlar	Gazi Üniversitesi	241	2,51	1,23	496	-1,467	.143
	Uşak Üniversitesi	257	2,67	1,14			

Katılımcıların öğrenim görülen üniversite değişkeni açısından normal bir dağılım gösterip göstermediklerini tespit etmek için yapılan binominal test analizi sonucunda katılımcıların dağılım yüzdeleri (% 48 Gazi Üniversitesi, % 52 Uşak Üniversitesi) arasında anlamlı bir fark olmadığı ($p=.502$) tespit edilmiştir. Bu bulgudan hareketle katılımcıların gündemi takip etme araçları ile üniversite değişkeni arasında yapılacak analizlerde parametrik test tekniklerinden yararlanılmıştır. Tablo 8’de görüldüğü üzere katılımcıların öğrenim gördükleri üniversitenin ülke gündemine ilişkin bilgi edinmede internetteki tartışma grupları aracını tercih etme düzeyleri üzerinde anlamlı farklılık oluşturmadığı ($t_{(496)}=0,853$; $p>.05$) tespit edilmiştir. Ancak grupların aritmetik ortalama puanları dikkate alınarak bir değerlendirme yapıldığında Gazi Üniversitesi öğrencilerinin ülke ve dünya gündemi hakkında bilgi edinme sürecinde internetteki tartışma gruplarından daha fazla yararlandıkları söylenebilir. Yine katılımcıların öğrenime devam ettikleri üniversite ile ulusal yayın organları aracılığıyla gündemi takip etme düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiş ve üniversite değişkeninin katılımcıların ulusal yayın organlarını takip etme düzeyleri üzerinde anlamlı farklılık ($t_{(496)}=2,163$; $p>.05$) oluşturmadığı tespit edilmiştir. Bununla beraber aritmetik ortalama puanları arasındaki sayısal fark, istatistiksel olarak anlamlı bulunmasa da Gazi Üniversitesi öğrencilerinin Uşak Üniversitesi öğrencilerine nispeten gündem hakkında bilgi edinme aracı olarak ulusal yayın organlarını daha fazla tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Diğer taraftan Tablo 8’deki anlamlılık değerleri incelendiğinde üniversite öğrencilerinin siyasal, toplumsal ve ekonomik gündemi takip etmede kullandıkları dergiler ve diğer popüler yayınlar, sosyal paylaşım siteleri ve yerel yayın organları üzerinde üniversite değişkeninin anlamlı farklılığa yol açmadığı görülmektedir. Bununla birlikte katılımcıların ölçme aracındaki 5 faktörden elde ettikleri sıra ortalama puanlar incelendiğinde Yerel yayın organlarının ve akademik/popüler yayınların Uşak Üniversitesi öğrencilerince gündemi takip etmede daha çok kullanılan iletişim araçları olduğu anlaşılmaktadır.

4. Tartışma ve Sonuç

Üniversite öğrencilerinin siyasal, sosyal ve ekonomik konularda dünyada yaşanan gelişmeleri hangi iletişim araçları aracılığıyla takip ettiklerini, bilgi kaynaklarının ne olduğunu saptamaya çalışan bu araştırmadan ulaşılan bulgulara göre üniversite öğrencilerinin gündemi takip etme sürecinde en fazla tercih ettikleri iletişim kanalının ($\bar{X} = 3,55$) sosyal paylaşım siteleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Facebook, Twitter, Youtube gibi dünya çapında milyonlarca kullanıcıya sahip video ve sosyal paylaşım siteleri yanında ulusal ölçekte de birçok sosyal paylaşım sitelerinin olması insanların (özellikle genç nesil) bu iletişim araçlarına oldukça yoğun şekilde ilgi göstermesiyle açıklanabilir. Konuyla ilgili yapılan benzer çalışmalar incelendiğinde Aksüt vd. (2012) tarafından yapılan çalışmada ilköğretim ve lise öğrencilerinin sosyal paylaşım sitelerine yönelik olumlu yönde tutumlarının olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kakırman Yıldız’ın (2013) yaptığı çalışmada da gençlerin bilgi edinme kaynağı olarak sosyal medyadan yararlandıkları bununla birlikte katılımcıların Facebook ve Twitter gibi sosyal paylaşım sitelerinin gizliliği ve mahremiyeti ortadan kaldırarak özel hayatı yok ettiği yönünde ortak bir kanıda birleştikleri tespit edilmiştir. Bu yönüyle çalışmadan elde edilen sonuçların benzer içerikli araştırma sonuçlarıyla örtüştüğü anlaşılmaktadır. Diğer taraftan üniversite öğrencilerinin gündeme ilişkin bilgi edinme sürecinde en az tercih ettikleri iletişim kanallarının yerel yayın organları ile dergiler ve diğer popüler yayınlar olduğu görülmekle birlikte; ulusal yayın organları aracılığıyla gündemi takip etme düzeylerinin de oldukça yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların gündemi takip etmede tercih ettikleri iletişim kanalı üzerinde cinsiyet değişkeninin kız öğrenciler lehine etkisi olduğu tespit edilmiştir. Ulaşılan bu sonuç, kız öğrencilerin erkeklere oranla gündemi daha çok takip ederek daha fazla bilgi sahibi oldukları düşüncesini de doğrulamaktadır. Kahyaoğlu ve Çelik (2011) ile Harmandar ve Samancı (2000) tarafından yapılan çalışmalarda ise üniversite öğrencilerinin internet kullanımına yönelik tutumları ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki incelenmiş ve erkek öğrenciler lehine anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmada ise kız öğrencilerin erkeklere oranla gündemi takip etmede, gerek sosyal medya organlarını, gerekse internetteki forum sitelerini ve internet haber kaynaklarını daha fazla tercih ettikleri görülmüştür. Bu anlamda ulaşılan sonuç adı geçen araştırmaların sonuçlarından farklılık göstermektedir. Diğer taraftan son yıllara kadar yapılan araştırmalarda erkeklerin kızlara göre internet kullanımı ve sosyal medyaya yönelik ilgi ve tutumları ile bağımlılık puanları daha fazla (Willoughby, 2008; Yellowlees ve Marks, 2007) iken son zamanlarda kızların bu

yöndeki ilgi ve tutumlarının arttığını gösteren araştırma bulguları mevcuttur (Durak Batgün ve Hasta, 2010; Sofiah vd. 2011; Subrahmanyam ve Lin, 2007). Bu açıdan internete erişim imkânının artmasının kadınların sosyal medyayı ve forum sitelerini daha aktif kullanarak ülke ve dünyada yaşanan siyasi, ekonomik ve toplumsal gündem hakkında bilgi edinmelerine yol açtığı anlaşılmaktadır. Katılımcıların yaş düzeyi ile gündemi takip etmede tercih ettikleri iletişim aracı arasındaki en dikkat çeken bulgu, 25 ve yaş üzeri katılımcıların ulusal yayın organlarından daha fazla yararlanmaları olmuştur. Diğer iletişim kanallarını tercih etme oranlarının ise gruplar bazında normal bir dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Yine üniversite öğrencilerinin gündeme ilişkin bilgi edinme kullandıkları iletişim araçları üzerinde öğrenim gördükleri fakültenin anlamlı farklılık oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır. Fen-edebiyat fakültesi öğrencilerinin diğer fakülte öğrencilerine oranla internetteki tartışma gruplarını ve sosyal paylaşım sitelerini daha fazla tercih ettiler; siyasal, sosyal ve ekonomik gündemi sıklıkla ulusal yayın organları aracılığıyla takip eden katılımcı grubun ise mühendislik fakültesi öğrencileri olduğu görülmüştür. Katılımcıların gündeme ilişkin bilgi edinmede tercih edilen iletişim araçlarının aile yerleşim birimine bağlı olarak farklılaştığı da ulaşılan bulgular arasındadır. Bu bulguya göre ailesi büyükşehirlerde ikamet etmekte olan katılımcıların gündemi takip etme kanalı olarak internetteki tartışma gruplarını ve sosyal paylaşım sitelerini diğer gruplara nispeten daha fazla tercih sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte katılımcıların diğer iletişim araçları aracılığıyla gündemi takip etme düzeyleri üzerinde ise yerleşim birimi değişkeninin anlamlı farklılığa yol açmadığı tespit edilmiştir.

Katılımcıların gündeme ilişkin bilgi kaynağı olarak yararlandığı iletişim araçları ile öğrenim gördükleri üniversite değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı ancak, gruplara ait aritmetik ortalama puanlardan Gazi Üniversitesi öğrencilerinin sosyal paylaşım siteleri, internetteki tartışma grupları ve ulusal yayın organları vasıtasıyla gündemi takip etme düzeylerinin Uşak Üniversitesi öğrencilerinden yüksek olduğu anlaşılmıştır. Başka bir anlatımla büyükşehirdeki üniversitelerde öğrenim görmekte olan üniversite öğrencilerinin, sosyal medya ve internetteki forum siteleri üzerinden gündeme ilişkin bilgi edinmeyi diğer iletişim araçlarına nispeten daha fazla tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ulaşılan bu sonucun yerleşim birimi değişkeni ile gündemi takip etmede yararlanılan iletişim araçları arasındaki ilişkiyi açıklayan araştırma bulgusuyla aynı çizgide olduğu anlaşılmaktadır.

Araştırmadan ulaşılan sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde üniversite öğrencilerinin sosyal paylaşım sitelerine yoğun olarak ilgi gösterdiği ve dünyada olup bitenler hakkında bu iletişim araçlarından bilgi edindikleri anlaşılmıştır. Bu sonuç, genç neslin interneti gündemi takip etme noktasında etkin ve katılımcı bir şekilde kullandıklarını göstermekle birlikte kullanıcıların sosyal medyada yer alan bilgilerin doğru ve güvenilirliğini test etmeleri gerekliliği de bir risk faktörü olarak karşımıza çıkarmaktadır. Başka bir anlatımda sosyal medyadaki gündeme ilişkin her türlü bilgi, doğru ve güvenilir olmayıp bir takım kişi ve ideolojilerin yönlendirmesiyle hazırlanmış olabilir. Çünkü sosyal medyadaki paylaşımlar herhangi bir kontrol mekanizmasına tabi tutulmadan paylaşılarak sanal ortamda yayılmaktadır. Bu anlamda üniversite öğrencilerinin sosyal medyadaki bilgilerin doğru ve güvenilirliğine yönelik görüşleri üzerine bir çalışma gerçekleştirilebilir. Diğer taraftan ülke ve dünyada meydana gelişmeler hakkında bilgi edinilmesi sürecinde birbirinden farklı iletişim araçlarından yararlanılması noktasında üniversite öğrencilerine rehberlik edilmesi önerisinde bulunulabilir.

KAYNAKÇA

- Aksüt, M., Ateş, S., Balaban, S. & Çelikkanat, A. (2012, Şubat 1-3). *İlk ve ortaöğretim öğrencilerinin sosyal paylaşım sitelerine ilişkin tutumları (facebook örneği)*. Akademik Bilişim Konferansı'nda sunulan bildiri, Uşak Üniversitesi, Uşak.
- Barkan, M. ve Eroğlu, E. (2004). Eğitim İletişiminde Çağdaş Ortamlar: “.. iletişim bir sorun kaynağı mı yoksa çözüm seçeneği mi?..” *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET*, 3(1), 115-123.
- Baştürk, R. (2010). *Nonparametrik istatistiksel yöntemler*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bülbül, R. (2001). *İletişim ve etik*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Büyüköztürk, Ş. (2011) *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Çakır, H. ve Topçu, H. (2005). Bir iletişim dili olarak internet. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 71-96.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. & Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çömlekçi, N. (2001). *Bilimsel araştırma yöntemi ve istatistiksel anlamlılık sınamaları*. Ankara: Bilim Teknik Yayınevi.
- Davies, L. (2006). Global citizenship: abstraction or framework for action. *Educational Review*, 58(1), 5-25.
- Durak Batgün, A. & Hasta, D. (2010). İnternet Bağımlılığı: Yalnızlık ve Kişilerarası İlişki Tarzları Açısından Bir Değerlendirme. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11, 213-219.
- Fraenkel, J. R. ve Wallen, N. E. (2003). *How to design and evaluate research in education*. Boston: McGraw Hill.
- Gabriel, O. W. (2002). Politische involvierung und systemunterstützung im vereinigten Deutschland. Präsentation, Institut für Soziologie der Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg.
- Gaventa, J. & Valderrama, C. (1999). *Participation, citizenship and local governance*. Retrieved, February, 10, 2014 from http://M4_AR2_Participation_Citizenship_and_local_Governance.pdf.

- Geissel, B. (2008). Reflections and findings on the critical citizen: Civic education – What for?. *European Journal of Political Research*, 47, 34–63.
- Harmandar, M. & Samancı, O. (2000). Eğitim fakültesi kimya eğitimi bölümü öğrencilerinin bilgisayara yönelik tutumları. *IV. Ulusal Fen Bilimleri Kongresi Kongre Kitabı* (ss. 686-688). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Kahyaoglu, M. & Çelik, H. C. (2011, Eylül 22-24). *Ortaöğretim ve yüksek öğretim öğrencilerinin internet kullanımına yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*. Paper presented at the 5th International Computer & Instructional Technologies Symposium, Fırat University, Elazığ.
- Kakırman Yıldız, A. (2013). Sosyal paylaşım sitelerinin dijital yerlilerin bilgi edinme ve mahremiyet anlayışına etkisi. *Bilgi Dünyası*, 13(2), 529-542.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Bilim Kitap Kırtasiye Yayınevi.
- Kline, P. (1994). *An easy guide to factor analysis*. UK: Routledge.
- Mutlu, E. 2008. *İletişim sözlüğü*. Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Osler, A. & Starkey, H. (2005). *Changing citizenship: democracy and inclusion in education*. Maidenhead: Open University Press.
- Pallant, J. (2001). *SPSS survival manual: A step-by-step guide to data analysis using SPSS for Windows*. Philadelphia, PA: Open University Press.
- Parry, G., Moyser, G. & Day, N. (1992). *Political participation and democracy in Britain*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Sipahi, B., Yurtkoru, E. S. & Çinko, M. (2010). *Sosyal bilimlerde SPSS'le veri analizi*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Sofiah, S., Omar, S., Bolong, J. & Osman, M. (2011). Facebook Addiction Among Female University Students. *Revista de Administrație Publică și Politici Sociale*, 2(7), 95-109.
- Subrahmanyam, K. & Lin, G. (2007). Adolescents on The Net: Internet Use and Well-being. *Adolescence*, 42, 659-677.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Tavşancıl, E. (2010). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Ural, A. & Kılıç, İ. (2011). *Bilimsel araştırma süreci ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Willoughby, T. A. (2008). Short-term longitudinal Study of Internet and Computer Game Use by Adolescent Boys and Girls: Prevalence, Frequency of Use, and Psychosocial Predictors. *Develop Psychol*, 44, 195-204.
- Yellowlees, P. M., & Marks, S. (2007). Problematic Internet Use or Internet Addiction? *Computers in Human Behavior*, 23, 1447-1453.
- Zıllıoğlu, M. (1993). *İletişim nedir?* İstanbul: Cem Yayınevi.
- [http://www.haberx.com/_universitelerde_ogrenci_sayisi_hizli_ogretim_uyesi_sayisi_yavas_artiyor\(17,n,10255255,449\).aspx](http://www.haberx.com/_universitelerde_ogrenci_sayisi_hizli_ogretim_uyesi_sayisi_yavas_artiyor(17,n,10255255,449).aspx). erişim tarihi: 07.03.2014.